

Korol A. M., Kutiuhova T. Yu. Applying interactive teaching methods for cognitive interest formation of students

Information technologies have become an essential part of our life, and that's why they play a leading role in organizing the educational process. Information technologies expand students' possibilities for creativity, giving an access to self-knowledge, extraordinary accumulation of knowledge through the sources of information and communication technologies, unusual approach about solving working problems. We can definitely say that they are not just methods of teaching, but also new, as for their quality, technologies for the preparation of competitive specialists.

Nowadays they don't place exacting demands upon top specialists only, but those who are able to think individually, critically and creatively, to take responsibility of their own, to work in the team, to be professionally mobile, competitive and competent specialists who can develop and realize. That's why employers insist both on high level of professionalism for their employees and their proper personal characteristics and qualities. So, the problem of students' cognitive interest is considered in the article. Some psychological and pedagogical definitions of cognitive interest are analyzed there.

Interactive methods of teaching in the process of future-to-be medical specialists' professional training are studied in the article. The main stages of forming and developing the cognitive interest have been considered, the peculiarities of the methods and techniques of stimulating the cognitive interest of the students in class have been revealed. Studying and testing have been done through practical work of the teacher of the web service LearningApps.org as an effective tool for forming cognitive interest while learning the subject «Technologies: computer literacy». The research proves that applying interactive methods of teaching based on information and communication technologies aid forming students' cognitive interest that is focused on the choice of the most optimal solutions.

Key words: cognitive interest, information and communication technologies, interactive methods of teaching, personal computer, software, computer technologies, future-to-be specialists, web services.

УДК 378.016:[373.2-051:614]

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.27>

Кошель А. П., Кошель В. М., Міненко А. О.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ЯК ЦІННІСНИЙ СКЛАДНИК ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено дослідженню методичних особливостей формування здорового способу життя як ціннісної складової частини культури здоров'я майбутнього вихователя дітей закладу дошкільної освіти. У статті розглянуто здоров'я як одну з людських цінностей.

Визначено основні теоретичні положення, на основі яких можна стверджувати, що культура здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти – це складне інтегроване утворення. Підкреслено важливість формування культури здоров'я майбутнього вихователя ЗДО.

Обґрунтовано важливість здорового способу життя підростаючого покоління, бо студентам доводиться сприймати й опрацьовувати велику кількість різноманітної інформації в умовах дефіциту часу

Розглянуто фактори, що впливають на стан здоров'я студентської молоді. Сформульовано важливість психічних і соціальних компонентів та їхнього впливу на соматичне здоров'я студентів.

Підсумовано, що поняття способу життя варто визначити як спосіб життєдіяльності людини. Проаналізовано, що здоров'я більшою мірою залежить від стилю життя. Саме він «має персоніфікований характер і визначається історичними, національними традиціями, отриманою освітою і особистими нахилами. Виділяють економічну (рівень життя), соціологічну (якість життя), соціально-психологічну (стиль життя) і соціально-економічну (уклад життя) складові категорії «спосіб життя». У статті зосереджено увагу на те, що здоров'я більшою мірою залежить від стилю життя. Резюмовано, що контроль за способом життя має здійснюватись і державою, і громадою (суспільством), і самою людиною. Контроль самою людиною можливий лише за умови організації навчально-виховного процесу. Тільки завдяки освіченості з питань індивідуального здоров'я людина здатна наділяти себе певною здатністю щодо контролю власного життя, бере на себе особисту відповідальність за свої дії, рішення, їхні наслідки.

Ключові слова: культура здоров'я, здоровий спосіб життя, цінність життя, студенти, ЗВО, заклад дошкільної освіти, здоров'язбережувальна діяльність, вихователь дітей дошкільного віку.

До сучасних пріоритетних завдань нашої держави, розв'язання яких забезпечує політичну стабільність і національну безпеку, входить виховання здорової особистості, яка прагне вести здоровий спосіб життя і формувати його в майбутнього покоління. Це задекларовано в законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Державній програмі «Освіта. Україна ХХІ століття», «Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті», «Базовому компоненті дошкільної освіти України» та інших нормативних документах [3].

Законодавчими органами держави України прийнято низку документів, які включають у себе комплекс заходів щодо підвищення рівня української освіти – від дошкільної до вищої та підвищення кваліфікації. Особлива увага приділяється дошкільній освіті – початковій ланці в загальній системі навчання. Соціальне замовлення суспільства на педагогів закладів дошкільної освіти, в яких сформовані знання, уміння і нави-

чки ведення здоров'язбережувальної діяльності, вимагає нових підходів до підготовки таких фахівців для роботи з дітьми дошкільного віку [5].

Проблема формування, збереження та зміцнення здоров'я населення в широкому значенні на особистісному та суспільному рівнях нині набула загальнодержавного значення. Здоров'я людини виступає найвищою цінністю, що є фундаментальним показником розвитку людства кожної держави [4].

Аналізуючи фахові, психолого-педагогічні, валеологічні літературні джерела, ми визначили, що формування здоров'я та методи його зміцнення й збереження в онто- і філогенезі знаходяться в колі постійних інтересів науковців. Науковці розкривають різні методики зміцнення й збереження здоров'я, що пов'язані з культурою та етнографічними особливостями кожного народу.

Формування та зміцнення здоров'я дошкільників залежить від зусиль усього педагогічного колективу ЗДО. Здоров'язбережувальна діяльність буде ефективніша, якщо рівень ставлення до здоров'я всіх суб'єктів освітнього процесу перебуватиме на високому рівні (О. Богінч, І. Брехман, Е. Вільчковський, Г. Воскобойнікова, Л. Загородня, А. Міненко, Т. Пономаренко та ін.).

Однак основною невирішеною проблемою сьогодення залишається відсутність пріоритету ціннісного ставлення людства до здоров'я, що відбивається й на структурі педагогічної діяльності вихователя дітей дошкільного віку (Г. Беленька, Д. Вороніна, К. Крутій, С. Титаренко та ін.).

Усе це актуалізує проблему формування ціннісного ставлення майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до свого здоров'я, формування в них прагнення до здоров'язбереження. Ціннісне ставлення майбутніх вихователів ЗДО до свого здоров'я має формуватися протягом усього періоду навчання в закладах вищої освіти і передбачати вироблення ціннісно-сміслових й діяльнісно-практичних навичок збереження, зміцнення та формування здоров'я власного та своїх вихованців (В. Горащук, С. Грищенко, О. Дубогай, А. Кошель, О. Курок, М. Носко та ін.).

Метою статті є дослідження методичних особливостей формування здорового способу життя як ціннісної складової частини культури здоров'я майбутнього вихователя дітей закладу дошкільної освіти.

Спираючись на основні положення філософської теорії цінності, ми пропонуємо вважати здоров'я однією з важливих людських цінностей за такими орієнтирами:

- ідеал, до якого має прагнути людина;
- мета, для здійснення якої людина має відмовитися від шкідливих звичок, підвищити соціальну активність і соціальний статус, реалізувати потреби в самоактуалізації, досягати високої працездатності й раціональної організації своєї життєдіяльності;
- сенс, завдяки якому наповнюється сенсом і життя людини;
- здоровий спосіб життя як засіб формування, зміцнення й збереження здоров'я.

Розглядаючи здоров'я як одну із людських цінностей, ми наповнюємо його власним змістом, спираючись при цьому на ціннісний підхід до проблеми його формування. Сутність аксіологічного підходу до досліджуваної нами проблеми полягає в його спрямованості на розуміння змісту, значення й на розвиток здібностей майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до осмислення феномена здоров'я, з точки зору наповнення його змістом.

Таким чином, можна зазначити, що в контексті ціннісного підходу здоров'я можна визначити як особистісну цінність, що має свою історію й вимагає усвідомленого ставлення до нього як до мети, до здійснення якої має прагнути людина, щоб прожити довге і щасливе життя.

Нині на перший план виступає завдання виховання в дітей потреби в здоров'ї як життєво важливої цінності, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя, до «самотворення» й творення навколо себе здорового середовища – формування культури здоров'я особистості як частки її загальної культури.

Культура здоров'я – це новий напрям у педагогіці, що вивчає теорію й розробляє практику формування, збереження й зміцнення здоров'я людини, і є складовою частиною загальної культури особистості.

У сучасних умовах культура здоров'я функціонує як складна динамічна система й всебічно впливає на виховання особистості. Ведення здорового способу життя – це показник ступеню оволодіння людиною культурою здоров'я [5].

На основі визначених теоретичних положень можна стверджувати, що культура здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти – це складне інтегроване утворення, що включає в себе систему соціально та особистісно значущих ціннісних орієнтацій особистості, що формуються в процесі професійної підготовки в закладі вищої освіти, перш за все, ґрунтуються на психолого-педагогічних засадах формування.

Свою чергою педагогічні основи формування культури здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти включають блок загальних основ здорового способу життя (ЗСЖ) (змісту знань та їх практичного застосування в галузі збереження і зміцнення здоров'я, цінностей здоров'я), що невід'ємно пов'язаний із психологічними основами формування мотивації до здорового способу життя у процесі підготовки, професійної мотивації до розвитку культури здоров'я. Це пояснюється тим, що культура здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, насамперед, заснована на їхньому власному досвіді здорового способу життя, який визначається ступенем володіння особистістю знаннями, вміннями та навичками в галузі здоров'язбереження, підкріплений адекватним мотивом, що спонукає особистість до ЗСЖ, і підтверджений здоров'язбережувальною діяльністю особистості у повсякденній та професійній діяльності [3].

Утвердження здорового способу життя підростаючого покоління нині розглядається як один із пріоритетних напрямів гуманізації освіти. Реальною силою, здатною втілити це в життя закладу дошкільної освіти, є вихователь дошкільного навчального закладу, який має належний рівень культури здоров'я, необхідний для ефективної професійної діяльності, творчого використання її засобів, форм і методів. Однак у підготовці таких фахівців у сфері дошкільної освіти існує багато невирішених проблем, у тому числі тих, що визначають її наукову значущість.

Здоровий спосіб життя істотно залежить від ціннісних орієнтацій людини, її світогляду, соціального й морального досвіду. Ціннісні орієнтації припускають вільний вибір суспільних цінностей, на які особистість орієнтується і якими керується у своїй діяльності [4].

На нашу думку, становлення культури здоров'я студентів має дуалістичний характер: увага до власного здоров'я та прищеплення здорового способу життя дошкільникам, але пропагування культури здоров'я в ЗДО неможливе без прийняття цінностей здоров'я у власному житті. Тому важливо проаналізувати, що являє собою студентство як соціальна група, проаналізувати стан здоров'я студентів і виявити психолого-педагогічні основи формування відповідального ставлення студентської молоді до здорового способу життя.

Студентам доводиться сприймати й опрацьовувати велику кількість різноманітної інформації в умовах дефіциту часу, виконувати значну частину роботи у вечірній і нічний час. Соціальній групі студентів властиві певні вікові фізіологічні та психологічні особливості, в них напружена розумова праця протягом тривалого періоду, емоційні перевантаження, малорухомий характер праці, широкі соціальні контакти в середовищі собі подібних, дисонанс між високими запитами й обмеженістю матеріальних засобів. Більшість студентів залежить від батьків, хоча в їхньому віці виражене прагнення до самостійності. Деяким доводиться поєднувати навчання з роботою з метою отримання додаткових коштів для існування, на шкоду здоров'ю і якості навчання. Крім того, багато студентів проживають у гуртожитку.

Розумова праця студентів відрізняється навантаженнями на нервову й серцево-судинну систему, нестабільним ритмом організації праці. Особливо високе навантаження студенти відчувають під час іспитів, які запускають реакції типового емоційного стресу з усіма супутніми йому фізіологічними й психологічними реакціями.

Підвищені вимоги до здоров'я висуває процес адаптації до навчання у вищій школі, що супроводжується значною напругою компенсаторно-приспосувальних систем організму студентів.

На стан здоров'я студентської молоді впливають також такі фактори: біологічні, поведінкові (ставлення до свого здоров'я; настрої на збереження і зміцнення здоров'я; своєчасність звернення за медичною допомогою й, у разі потреби, ставлення до медичних призначень; виконання профілактичних заходів), епідеміологічні, медичні [9].

Що стосується психічних і соціальних компонентів, то важливість їх впливу пояснюється тим, що виникнення багатьох соматичних захворювань пов'язане з психічним і соціальним неблагополуччям, а також тим, що здоров'я значною мірою залежить від стилю життя людини, її цілей, мотивів, уміння адаптуватися в соціальному середовищі [6, с. 118].

Аналізуючи стан здоров'я студентів спеціальності «Дошкільна освіта», А. Кошель акцентує на тому, що мало хто з них є абсолютно здоровим. Напружена санітарно-епідемічна ситуація у країні, велика кількість хворих на Covid-19, збільшення захворюваності на туберкульоз, СНІД, інші хвороби, що передаються статевим шляхом, зростання кількості осередків небезпечних інфекцій також справляють негативний вплив на стан здоров'я студентів. Тому одним із пріоритетних напрямів подолання нинішньої ситуації є створення в закладах вищої освіти умов для навчання і виховання фізично, психічно, духовно й соціально здорової особистості, орієнтованої на ведення здорового способу життя та формування ціннісних орієнтацій оточуючих людей.

Спираючись на викладені теоретичні положення в працях Т. Бойченко, І. Брехмана, В. Горашука, Н. Новікова, Г. Петухова й інших, Л. Соколенко вводить поняття «культура здорового способу життя», яке визначає як багатоаспектне поняття, що охоплює екологічну грамотність, знання й раціональне використання людиною можливостей свого організму, вміле застосування народних методів оздоровлення, яке передбачає принципово новий підхід до свого здоров'я, спрямований на його збереження і зміцнення, усвідомлення можливостей свого організму, диференційований підхід до інноваційних методик оздоровлення та лікування тих чи інших захворювань, вміле використання валеологічних знань у професійно-педагогічній діяльності, пропаганду ідей здорового способу життя й дотримання їх у власній життєдіяльності, вимогливе ставлення до свого організму, здатність до самокерування і самокорекції, що поєднується з творчим, системним мисленням, розвиненою потребою в систематичному зміцненні здоров'я [6, с. 117].

Культура здорового способу життя студентів закладів вищої освіти також визначена А. Кошель як інтегроване особистісне утворення, яке характеризується наявністю у студентів знань про норми й цінності різних аспектів здоров'я, позитивним їх переживанням як спонуки до виконання певних дій, вироблення умінь і навичок реалізовувати такі дії у власній життєдіяльності, а також втілювати в майбутній професійній діяльності, передаючи свій досвід дітям [3; 7; 8].

Стан здоров'я будь-якої соціальної групи населення, в тому числі й студентства, є проблемою, яка потребує комплексного розгляду, оскільки формування культури здоров'я є необхідною умовою збереження здоров'я студентів у процесі навчання в закладі вищої освіти і в подальшому житті [3].

Поняття способу життя варто визначити як спосіб життєдіяльності людини, якого вона дотримується в повсякденному житті з огляду на соціальні, культурні, матеріальні та професійні обставини. Можна стверджувати, що спосіб життя – це біосоціальна категорія, яка інтегрує уявлення про певний тип життєдіяльності людини і характеризується його трудовою діяльністю, побутом, формою задоволення матеріальних і духовних потреб, правилами індивідуальної і суспільної поведінки, що можуть послаблювати вплив негативних факторів на індивідуальне здоров'я або ж, навпаки, посилювати й спричинювати патологічні процеси.

Виділяють економічну (рівень життя), соціологічну (якість життя), соціально-психологічну (стиль життя) і соціально-економічну (уклад життя) складові частини категорії «спосіб життя». Здоров'я більшою мірою залежить від стилю життя. Саме він «має персоніфікований характер і визначається історичними, національними традиціями, отриманою освітою і особистими нахилами». Кожна особистість за однакових на певний момент в її соціальній групі «рівнях», «якості» і «укладі життя» проявляє індивідуальний спосіб задоволення своїх потреб, а тому поведінка, мислення, спосіб життя завжди визначають індивідуальний характер особистості людини [4].

Найбільш повно взаємозв'язок між способом життя і здоров'ям виражається в понятті «здоровий спосіб життя», під яким розуміють спосіб життєдіяльності, який відповідає генетично зумовленим типологічним особливостям цієї людини і конкретним умовам її життя і спрямований на формування, збереження і зміцнення здоров'я та повноцінне виконання людиною її соціально-біологічних функцій.

Здоровий спосіб життя – це науково обґрунтований, найбільш раціональний і оптимальний у конкретних умовах спосіб життєдіяльності та усвідомлений особистістю як життєва необхідність. Він спрямований на розв'язання таких завдань: формування гармонійного розвитку особистості, створення сприятливих умов для найбільш повної реалізації життєвих планів і потреб студентів, підтримка високої працездатності й високого життєвого тону, забезпечення ефективної навчально-трудової діяльності та соціальної активності, формування фізичного й психічного здоров'я.

Ми погоджуємося з дослідниками С. Гвозд'єм, І. Івановою, А. Козикінім, А. Міненком, Л. Поліщук у тому, що проблема формування здорового способу життя (ФЗСЖ) у студентів закладів вищої освіти залишається актуальною й потребує негайного розв'язання засобами освіти; із цією метою необхідно залучати до освітньо-виховного процесу ЗВО якомога більше фахівців; зазначена проблема має цікавити й турбувати не тільки фахівців і викладачів, але й самого студента в першу чергу [5].

Виходячи із сучасних наукових уявлень про здоровий спосіб життя, до основних його складників варто зарахувати раціональний режим праці та відпочинку, організацію сну, достатню рухову активність, виконання вимог санітарії та гігієни, загартовування, культуру міжособистісного спілкування, профілактику або усунення шкідливих звичок, раціональне харчування, психофізичну регуляцію організму.

З огляду на означений суперечливий вплив соціальних та психологічних чинників на спосіб життя студентів спеціальності «Дошкільна освіта» загострюється необхідність раціональної побудови освітнього процесу та психолого-педагогічного супроводу студентів під час навчання у ЗВО. Водночас на сучасному етапі в освітньо-соціальному вимірі склалося певне уявлення і про структуру здорового способу життя, в якій зазвичай виділяють оптимальний руховий режим, тренування імунітету й загартовування, раціональне харчування, психофізіологічну регуляцію, раціональну організацію життєдіяльності, відсутність шкідливих звичок, психосексуальну і статеву культуру, здоров'язбережувальну самоосвіту й самовиховання. Ці компоненти здорового способу життя виділилися не випадково: вони впливали на людину протягом багатьох поколінь, організм до їх впливу готовий, реакції на них закріплені генетично, а постійний вплив на організм людини перетворює їх на необхідні подразники [4].

Розвиток індивідуальних навичок ЗСЖ переважно спрямований на інформаційну й освітню діяльність, що має за мету збільшувати спроможності людей робити правильний вибір, посилювати контроль за здоров'ям, учитись вмінь та навичок спрямовувати зусилля на власне здоров'я, а також формувати здорове середовище. ФЗСЖ має робити людей спроможними постійно, протягом усього життя, навчатися засобів поліпшення індивідуального здоров'я [6].

Висновки. Отже, заклади вищої освіти мають забезпечити формування відповідних компетентностей майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, для успішного надбання здатності до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

Саме тому, на нашу думку, необхідно створювати організаційно-педагогічні умови для формування культури здоров'я студентів – майбутніх вихователів ЗДО. І тому ми розглядаємо здоровий спосіб життя як першочергову і невід'ємну умову, підґрунтя у формуванні культури здоров'я майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, щоб сформувати в них здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Використана література:

1. Богиніч О. Л. Прийоми активізації пізнавальної діяльності студентів. *Проблеми вищої педагогічної освіти у світлі рішень II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти* : в 2 ч. / уклад. П. В. Дмитренко [та ін.]. Київ : 2002. Ч. I. С. 95–98.
2. Діхтяренко З. М., Рибалка А. С. Формування здорового способу життя студентської молоді. URL: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Pedagogica/2_107583.doc.htm (дата звернення: 12.11.2020)
3. Кошель А. П. Формування культури здоров'я майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка. Глухів, 2015. 20 с.
4. Кошель В. М., Колянова В. А., Овчиннікова Н. В., Тополь Е. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку. *Український психолого-педагогічний збірник* : науковий журнал. 2017. № 12 (12). С. 42–46.
5. Міненко А. О., Кошель А. П., Кошель В. М., Власова О. Б. До проблеми формування професійної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі фахової підготовки. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2018. № 2.1 (54.1). С. 70–64.
6. Соколенко Л. С. Культура здорового способу життя у студентів педагогічних вузів та стан її сформованості. *Культура здоров'я* : збірник наукових праць / редкол. : С. В. Шмалей (відп. ред.), В. П. Завялов (заст. відп. ред.), В. С. Лизогуб [та ін.]. Херсон, 2010. С. 116–119.
7. Кійко Т. Б., Міненко А. О., Воскобойнікова Г. О. Сучасні проблеми формування індивідуального здоров'я студентів у вищій педагогічній школі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 139. Т. II. 2016. С. 20–24.
8. Міненко А. О., Донець І. О., Кошель А. П. Гігієнічне виховання як початковий етап формування соціально-побутових потреб дітей початкової школи. *Здоров'я людини у соціальному і освітньому вимірах : міжнародне соціальне та освітнє партнерство* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 14–15 листопада 2017 р. Київ, 2017. Ч. 1. С. 79–81.
9. Jagotin R., Degtyarenko T. Research of students' adaptability according to an individualized assessment of their psycho-physiological state. *Nowoczesna edukacja : filozofia, innowacja, doświadczenie*. Fundacja central european academy studies and certification (ceasc). Polska. 2018. 9(1) P. 15–20.

Referances:

1. Bohinich O. L. (2002) Priyomy aktyvizatsii piznavalnoi diialnosti studentiv. Problemy vyshchoi pedahohichnoi osvity u svitli rishen II Vseukrainskoho zizdu pratsivnykiv osvity : v 2 ch. [Boginich OL Methods of activating the cognitive activity of students.] / uklad. P. V. Dmytrenko [ta in.]. Kyiv, 2002. Ch. I. S. 95–98 [in Ukrainian]
2. Dikhtiarenko Z. M., Rybalka A. S. Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia studentskoi molodi [Formation of a healthy lifestyle of student youth]. URL: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2012/Pedagogica/2_107583.doc.htm (data zvernennia: 10.11.2020)
3. Koshel A. P. (2015) Formuvannia kultury zdorovia maibutnoho vykhovatel'ia doshkilnoho navchalnoho zakladu u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of the culture of health of the future educator of the preschool educational institution in the process of professional training]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Hlukhiv. [in Ukrainian].
4. Koshel V. M., Kolianova V. A., Ovchynnikova N. V., Topol E. V. (2017) Formuvannia zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti v ditei doshkilnoho viku [Formation of health competence in preschool children] Ukrainyskiy psikhologo-pedahohichnyi zbirnyk : naukovyi zhurnal. 2017. № 12 (12). S. 42–46 [in Ukrainian]
5. Minenok A. O., Koshel A. P., Koshel V. M., Vlasova O. B. (2018) Do problemy formuvannia profesiinoi kultury maibutnikh vykhovatel'iv zakladiv doshkilnoi osvity v protsesi fakhovoi pidhotovky [To the problem of formation of professional culture of future educators of preschool institutions in the process of professional training] Naukovyi zhurnal «Molodyi vchenyi» № 2.1 (54.1). S. 70–64 [in Ukrainian]
6. Sokolenko L. S. (2010) Kultura zdorovoho sposobu zhyttia u studentiv pedahohichnykh vuziv ta stan yii sformovanosti [The culture of a healthy lifestyle among students of pedagogical universities and the state of its formation] Kultura zdorovia : zb. nauk.pr. / redkol. S. V. Shmaliei (vidp. red.), V. P. Zavialov (zast. vidp. red.), V. S. Lyzohub [ta in.]. Kherson, 2010. S. 116–119. [in Ukrainian]
7. Kiiko T. B., Minenok A. O., Voskoboinikova H. O. (2016) Suchasni problemy formuvannia indyvidualnoho zdorovia studentiv u vyshchii pedahohichnii shkoli [Modern problems of forming the individual health of students in higher pedagogical school] Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni T. H. Shevchenka. Vyp. 139. T. II. S. 20–24. [in Ukrainian]
8. Minenok A. O., Donets I. O., Koshel A. P. (2017) Hihienichne vykhovannia yak pochatkovyi etap formuvannia sotsialno-pobutovykh potreb ditei pochatkovoi shkoly [Hygienic education as the initial stage of formation of social and household needs of primary school children]. Zdorovia liudyny u sotsialnomu i osvitnomu vymirakh : mizhnarodne sotsialne ta osvitnie partnerstvo : Materialy mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii, m. Kyiv, 14–15 lystopada 2017 r. Kyiv, 2017. Ch. 1. S. 79–81. [in Ukrainian]
9. Jagotin R., Degtyarenko T. (2018) Research of students adaptability according to an individualized assessment of their psycho-physiological state [Research of students fitness according to individual assessment of their psychophysiological condition] Nowoczesna edukacja: filozofia, innowacja, doświadczenie. Fundacja central european academy studies and certification (ceasc). Polska. 2018. 9(1) R. 15–20. [in Poland]

Koshel A. P., Koshel V. M., Minenok A. A. Healthy lifestyle as a value component of formation of the health culture of the future teacher of a preschool education

The article is devoted to the study of methodological features of the formation of a healthy lifestyle as a valuable component of the health culture of the future educator of preschool children. The article considers health as one of human values.

Theoretical provisions are determined on the basis of which it can be argued that the health culture of future teachers of preschool education institutions is a complex integrated education.

The importance of a healthy lifestyle of the younger generation is justified since students have to perceive and process a large amount of diverse information in conditions of time constraints.

Factors influencing the state of health of student youth are considered. The importance of mental and social components and their impact on students' physical health is stated.

It is concluded that the concept of lifestyle should be defined as a way of human life. It is analyzed that health is more dependent on lifestyle. It is he who «has a personalized character and is determined by historical and national traditions, education received and personal inclinations». There are economic (standard of living), sociological (quality of life), socio-psychological (lifestyle) and socio-economic (way of life) components of the category «lifestyle». The article focuses on the fact that health is more dependent on lifestyle. It is summarized that lifestyle control should be carried out by the state, society (society), and the person himself. Control by the person himself is possible only if the educational process is organized. Only through education in individual health issues is a person able to endow himself with a certain ability to control his own life, takes personal responsibility for his actions, decisions, and their consequences.

Key words: health culture, healthy lifestyle, value of life, students, free educational institutions, preschool education institution, health care activities, educator of preschool children.

УДК 378.018.8:364.4-051]:37.041

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.28>

Левченко Н. В.

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З МОЛОДДЮ (З ДОСВІДУ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ)

У статті розкрито особливості неформальної освіти, її зв'язок із формальною освітою; представлено різні визначення поняття «неформальна освіта»; проаналізовано наукові джерела дослідників, які займалися проблематикою неформальної освіти, основні форми неформальної освіти, які відомі в Україні. Мета статті – здійснити теоретичний аналіз наукової проблеми та виокремити особливості впровадження неформальної освіти у процес підготовки соціальних працівників до роботи з молоддю. У дослідженні використано методи аналізу, порівняння та узагальнення джерел із досліджуваної проблеми.

Підготовкою соціальних працівників в Україні займаються 69 закладів вищої освіти на різних рівнях вищої освіти (початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий)). Зміст підготовки соціальних працівників у формальній освіті реалізується відповідно до нормативних документів, на державному рівні – Стандартів вищої освіти, на регіональному та місцевому рівнях – освітніх програм, навчальних планів, робочих навчальних планів, навчальних програм освітніх компонентів, робочих програм навчальних дисциплін, силабусів і т. д.

Найбільш поширеними формами та видами неформальної освіти, саме в підготовці фахівців до роботи з молоддю, є конференції, програми, курси, стажування та ін. До освітнього процесу залучаються прогресивні професіонали, фахівці різних сфер – ментори, які мають практичний досвід.

Кожен вид освіти із власним змістом, формами, методами, засобами сприяє особистісному та професійному розвитку молоді, доказом чого є заклади вищої освіти, програми державного значення «Молодіжний працівник», «Державотворець» та ін.

Ключові слова: підготовка молодіжних працівників, робота з молоддю, молодь, неформальна освіта, форми роботи з молоддю.

Молодь є активним суб'єктом соціального відтворення, основним інноваційним потенціалом суспільства та істотним гарантом його розвитку. Саме молоде покоління виступає важливою умовою подальших соціально-економічних змін. Одним з ефективних засобів успішного вирішення проблем із молоддю є соціальна робота з такою категорією населення. Цей вид соціальної роботи впливає на характер життєзабезпечення молоді та, зрештою, визначає її якісні характеристики. У зв'язку з цим соціальні гарантії і підтримка молоді в Україні мають стати одними з пріоритетів держави, а надання якісної освіти – головною метою закладів та організацій, які її надають.

На нашу думку, це можна здійснювати на міжнародному, державному, регіональному та місцевих рівнях. Основними інструментами для досягнення такої мети є формальна, неформальна та інформальна освіта.

У процесі організації професійної підготовки соціального працівника до роботи з молоддю необхідно акцентувати на формуванні високого рівня професійної культури, розвитку потреб в постійному професійному самовдосконаленні, що виступає гарантом успішності та ефективності діяльності в умовах сучасного освітнього середовища.

В Україні основні аспекти молодіжної політики, підготовки фахівців до роботи з молоддю регламентують нормативні акти, а зокрема: проект Закону України «Про молодь» (2015), Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (1993 р., зі змінами), Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки» (2016), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Програма «Молодіжний працівник» (2014), Програма